

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Safonau
Dyddiad y Cyfarfod:	13 Medi 2019
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad:	Gary Williams, Swyddog Monitro
Teitl:	Llyfr Achosion Cod Ymddygiad Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

---

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn ymwneud â Llyfr Achosion Cod Ymddygiad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (yr Ombwdsmon).

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi gwybod i'r Pwyllgor am argraffiad diweddaraf Llyfr Achosion Cod Ymddygiad yr Ombwdsmon.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod aelodau'r Pwyllgor yn nodi'r wybodaeth sydd yn Llyfr Achosion y Cod Ymddygiad.

4. Manylion yr Adroddiad.

4.1 Ers 2013 mae'r Ombwdsmon wedi llunio Llyfr Achosion Cod Ymddygiad (y Llyfr Achosion). Am beth amser cyn hynny bu'r Ombwdsmon yn cynhyrchu llyfr achosion oedd yn ymwneud â'r cwynion y bu'n ymchwilio iddynt o safbwynt camweinyddu honedig gan gyrff cyhoeddus. Yn dilyn galwadau i ddefnyddio dull tebyg o safbwynt cwynion cod ymddygiad, dechreuodd yr Ombwdsmon gyhoeddi'r Llyfr Achosion yn 2013.

4.2 Yn wreiddiol, roedd y Llyfr Achosion yn cael ei gyhoeddi ddwywaith y flwyddyn, fodd bynnag mae'r Ombwdsmon wedi penderfynu cynhyrchu'r llyfr achosion yn chwarterol o fis Ebrill 2015. Mae'r Llyfr Achosion yn cynnwys crynodeb o bob achos y mae'r Ombwdsmon wedi cwblhau ymchwiliad iddynt yn ystod y cyfnod perthnasol.

4.3 Cynhyrchwyd y Llyfr Achosion i gynorthwyo Aelodau ac eraill i ystyried a yw'r amgylchiadau y maent yn eu hwynebu yn arwain at dorri'r Cod. Roedd hyn yn ychwanegiad i gyhoeddi esiamplau gwirioneddol yng Nghlanllaw Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ynglŷn â'r Cod.

4.4 Mae'r Llyfr Achosion hefyd yn cynorthwyo Pwyllgorau Safonau awdurdodau lleol trwy roi mynediad iddynt at wybodaeth am y ffordd mae Pwyllgorau Safonau eraill yng Nghymru yn gosod cosbau a chael gwared ar achosion ac yn helpu i esbonio pam, mewn rhai achosion, y gall yr Ombwdsmon wrthod

ymchwilio achosion honedig o dorri rheolau ar y sail nad yw honiadau blaenorol tebyg wedi arwain at gosb.

- 4.5 Mae Atodiad 1 i'r adroddiad hwn yn cynnwys 20fed Argraffiad y Llyfr Achosion a gyhoeddwyd ym mis Mai 2019, yn trafod y cyfnod o fis Ionawr 2019 tan fis Mawrth 2019. Bydd Aelodau'n nodi bod dau grynodedb achos yn yr argraffiad hwn o'r llyfr achosion, gyda'r ddau ohonynt yn dod i'r casgliad nad oedd angen gweithredu. Nid oedd unrhyw un o'r achosion yn ymwneud â Chynghorwyr yn Sir Ddinbych.
- 4.6 Mae'r ddau grynodedb achos yn ymwneud yn bennaf â honiadau am fethu â hyrwyddo cydraddoldeb a pharch. Mae'r cyntaf yn ymwneud â honiad bod aelod o Gyngor Tref Doc Penfro wedi ymddwyn yn amharchus ac mewn modd y gellid ei ystyried yn fwlio tuag at gyn-Glerc y Cyngor dros gyfnod o dair blynedd. Ar ben hyn, honnwyd bod yr aelod, o bosib', wedi methu â datgelu cysylltiad â busnes y Cyngor. Cynhaliodd yr Ombwdsmon ymchwiliad ac nid oedd wedi'i argyhoeddi bod yr aelod wedi gweithredu mewn modd amharchus ac y gellid ei ystyried yn fwlio. Casglodd wedyn ei bod yn debygol y gallai'r aelod fod wedi torri'r cod wrth fethu â datgan cysylltiad personol mewn cyfarfodydd. Nid yw'r Llyfr Achosion yn cynnwys unrhyw wybodaeth ychwanegol i egluro'r penderfyniad nad oedd angen unrhyw gamau eraill ynghlwm â methu â datgan cysylltiad.
- 4.7 Mae'r ail grynodedb achos yn ymwneud â phedair cwyn ynghylch ymddygiad aelodau Cyngor Tref Saltney. Yr honiad oedd bod nifer o aelodau'r Cyngor, o bosib', wedi mynd yn groes i'r Cod trwy fod yn rhan o ffræe gyda chynghorwyr eraill o flaen aelodau'r cyhoedd. Agorodd yr Ombwdsmon ymchwiliad i'r cwynion a chanfu fod yr ymddygiad y gwnaed cwyn yn ei gylch yn is na'r safon a ddisgwyliid gan aelodau etholedig. Casglodd yr Ombwdsmon ei fod yn ymddygiad pitw ac anaeddfed ac nad oedd yn cyfiawnhau defnyddio mwy o adnoddau cyhoeddus. Penderfynodd, felly, nad oedd camau pellach o fudd pennaf i'r cyhoedd.
- 4.8 Ni chyfeiriwyd unrhyw achos ychwaith at Bwyllgor Safonau na Phanel Dyfarnu Cymru.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Nid yw'r adroddiad yn cael effaith uniongyrchol ar y blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes costau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Nid oes angen asesiad o'r effaith ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill?

Nid fu adroddiad nac ymgynghoriad ar y mater hwn yn unman arall.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau uniongyrchol sy'n gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Nid oes angen penderfyniad.